

Från tull till tull: Kungsgatan – Alingsås pulsåder

Här intill gamla gasverksbron låg västra tullporten. Brons omgivning är som bekant helt förändrad. Där tre män och en yngling poserar framför fotografen på 1890-talet ligger i dag norra fästet för nya bron i Västra Ringgatans förlängning. Foto: August Brun, 1890-tal. Alingsås museum.

Alingsås ligger på en halvö med Sävveån och Lillån norr och söder om den gamla stadskärnan. Över den halvön har sedan gammalt gått en väg från väster mot öster på den flacka sandåsens rygg. I väster följde landsvägen höjderna vid Ingared och Kavlås, sänkte sig mot Sävveån och följde in mot staden. Helt sakta, nästan omärkligt övergick den från att vara landsväg till stadsgata. Genom den västra tullporten kom bönderna med sina foror och herrskap i sina vagnar och fortsatte in på Kungsgatan, förbi kyrkan och fram till torget - stadens hjärta - där liv och rörelse rådde under marknader och torgdagar och en oändlig frid andra dagar under året.

I öster fanns också en tullport, som

måste passeras av alla, tillresande. Bortom den vidtog landsvägen mot Borås och Skara.

Inne i stan var gatorna lagda med kullersten. Mellan dem spirade gräset och stenarna lyste blankslitna i solen, och från trädgårdarna i kvarteren blandade sig blomdoften småstadssvenskt med lukten från forornas hästspilling. Det är en bild av småstaden i det slutande 1800-talet med människor och sysslor i nära samlevnad på små ytor, med umgänge och kontakter mellan hus och kvarter. Kring Kungsgatans västra del bodde hantverkare och sömmerkor, skollärare och lösarbetare.

Staket runt kvarteren

Vid den västra och östra infarten till

staden fanns ett par år efter stadens tillkomst både tullportar och tullstugor och runt stadens kvarter fanns ett staket. Man bestämde att de tomtägare, som bodde i stadens centrala kvarter, skulle svara för underhållet av tullstugorna och de som bodde i ytterkanterna fick svara för att staketet hölls i gott skick. Borgarna var inte särskilt intresserade av dessa underhållsarbeten. Ofta måste borgmästaren uppmana dem att ställa i ordning staketet och tullstugor.

P H Rosenström

Artikeln har varit införd i Alingsås Tidning undert 1970-talet.